

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4046/2023
18.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ирена Станојевић, адвокат из ..., против туженог Привредно друштво „Штампа систем“ ДОО Београд, Нови Београд, чији је пуномоћник Божур Лакетић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4500/2022 од 12.01.2023. године, у седници већа одржаној 18.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4500/2022 од 12.01.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 3150/18 од 09.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље, па је поништено као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду број ../18 од 17.10.2018. године и обавезан тужени да тужиљу врати на рад и призна јој сва права на раду и по основу рада. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име накнаде штете због неисплаћеног годишњег одмора за 2018. годину исплати износ од 21.399,42 динара са законском затезном каматом од 01.01.2019. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име накнаде штете због куповине повратне аутобуске карте на релацији Ниш-Београд-Ниш исплати износ од 1.320,00 динара са законском затезном каматом од 07.12.2018. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 203.504,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4500/2022 од 12.01.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужила је поднела одговор на ревизију са захтевом за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Ревизија је дозвољена по одредби члана 441. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Такође, неосновани су ревизијски наводи да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, с обзиром на то да је чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди. Супротно тврдњи ревидента ревизијски суд сматра да је другостепени суд оценио све жалбене наводе који су од значаја за пресуђење ове парнице.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена код туженог по основу уговора о раду од 01.02.2015.године којим је распоређена на послове „референт ...“ са описом послова наведеним у члану 1. уговора о раду. Чланом 2. уговора предвиђено је да је место рада запослене у Нишу. Побижаним решењем о отказу уговора о раду бр. ../18 од 17.10.2018. године, тужили је престао радни однос код туженог 30.11.2018. године, услед технолошких, економских и организационих потреба послодавца, до којих је дошло услед укидања радног места референта ... у Сектору ..., Служби ... , са местом рада у Нишу. Тужили је исплаћена отпремнина у износу од 133.811,80 динара. Одлуком туженог број .. од 29.06.2011. године, утврђено је да је у служби ... постоји девет референата ... и то два радна места у Новом Саду, једно у Крагујевцу, једно у Нишу и пет радних места у Београду. Наведена Одлука од 29.06.2011. године, измењена је Одлуком туженог број .. од 16.10.2018. године тако што је укинута радно место референт ... у сектору ... служба ... са местом рада у Нишу и смањен број извршилаца на радном месту референт ... за 1, те се тако број извршилаца на том радном месту смањен са 9 на 8 извршилаца. Ставом 3. наведене Одлуке прописано је да је иста коначна и да ступа на снагу даном доношења Одлуке коју је потписао директор. Послове које је тужила обављала на територији југоисточне Србије након престанка њеног радног односа обављају други запослени. Тужила је 30.11.2018. године имала трошкове превоза до Београда и назад јер је по налогу послодавца тог дана путовала за Београд ради примопредаје, а већ је раније раздужила службено возило које је користила. Цена превозне карте у јавном саобраћају на релацији Ниш-Београд-Ниш утврђена је на основу приложене копије превозне карте. Код туженог постоји колективни уговор заведен под бројем 167/1 од 10.04.2018. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле, поништио као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду и обавезао туженог да тужилу врати на рад, као и да тужили накнади штету због куповине повратне аутобуске карте, налазећи да су у оспореном решењу паушално наведени разлози за отказ, само констатацијом да је „услед технолошких, економских и организационих потреба послодавца, до којих је дошло услед укидања радног места“;

без навођења конкретних чињеница и доказа који указују на то да је заиста дошло до одређених технолошких промена код послодавца или да је дошло до смањења обима посла. Имајући у виду да послови радног места које је обављала тужиља нису престали да постоје, већ да се и даље обављају од стране других запослених, оцењено је да нису постојали оправдани разлози да се тужиљи откаже уговор о раду применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Другостепени суд је прихватио закључак првостепеног суда уз додатну аргументацију да Одлука од 16.10.2018. године којом је измењена организација рада код туженог није објављена, те да у смислу члана 196. Устава РС није ступила на правну снагу, па није могла послужити као правни основ за измену радно-правног статуса тужиље, односно за њено оглашавање технолошким вишком.

По оцени Врховног суда правилан је закључак нижестепених судова да је предметно решење о отказу уговора о раду незаконито.

Према одредби члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Сл. Гласник РС“ бр. 24/05 ...113/17) запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбом члана 66. став 4. под тачком 1. Колективног уговора туженог прописано је да може да послодавац откаже уговор о раду запосленом ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Према члану 24. став 2. Закона о раду, Правилником о организацији и систематизацији послова утврђују се организациони делови код послодавца, назив и опис послова, врста и степен захтеване стручне спреме, односно образовања и други посебни услови за рад на тим систематизованим пословима. Број и структура запослених који су потребни послодавцу за успешно пословање, односно број и структура запослених за чијим радом је престала потреба су у домену економске политике послодавца који у циљу рационализације, уштеде и других оправданих разлога сам креира и организује процес рада и одређује начин на који ће се обављати послови у оквиру одређених радних места, што све треба да буде садржано у новом акту или изменама или допунама акта о унутрашњој организацији и систематизацији послова. Следом изнетог, одлука послодавца од значаја на радноправни статус запослених и Правилник о организацији и систематизацији послова као и његове измене и допуне као општи акт који делује према свим запосленима код послодавца, претходно мора бити објављен на огласној табли послодавца, јер објављивање представља материјалну претпоставку за његово ступање на правну снагу и дејство према запосленима како би били упознати са његовом садржином.

Дакле, овај отказни разлог односи се искључиво на потребе послодавца из законом предвиђених оправданих разлога, због којих уколико је престала потреба за обављањем одређеног посла, послодавац новим актом или изменама постојећег акта о систематизацији укида послове одређеног радног места које је запослени обављао. Уколико се одређени послови обављају од стране више извршилаца у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђење вишка запослених, односно одређивање запосленог коме радни однос престаје, мора да буде извршено на основу одређених критеријума који искључују сваку произвољност. Такође, када послови за којима и даље постоји потреба иако је радно место укинато, ти послови треба да буду садржани у новом акту о

систематизацији исказани у опису послова неког другог радног места. С тим у вези имајући у виду природу овог отказног разлога, према члану 185. став 1. Закона о раду околности под којима је запосленом престао радни однос треба да буду садржане у решењу о отказу уговора о раду, јер се његова законитост цени у складу са изнетим чињеничним основом, а на послодавцу је терет доказивања тих чињеница.

У конкретном случају тужили је применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Сл. Гласник РС“ бр. 24/05 ...113/17) и члана 66. став 4. тачка 1. Колективног уговора о раду код послодавца, решењем туженог од 17.10.2018. године отказан уговор о раду услед технолошких, економских и организационих потреба послодавца, до којих је дошло услед укидања радног места, а према Одлуци послодавца од 16.10.2018. године. Неосновани су наводи ревизије да је сама чињеница да је укинута радно место референта ... у Сектору ..., Служби ..., са местом рада у Нишу, представља довољан разлог да тужени донесе решење о престанку радног односа тужили. Наиме, у смислу члана 185. став 1. Закона о раду, правилан је и закључак нижестепених судова да је оспорено решење незаконито, јер не садржи образложење, односно разлоге са којих се тужили отказује уговор о раду. Наиме, суд не може ценити оправданост и целисходност организационих, технолошких и економских мера послодавца, нити одлуке послодавца о потребном броју радних места и броју запослених на неком радном месту. Међутим, решење о престанку радног односа из овог разлога, да би било законито, не може да садржи само позивање на ове разлоге без јасног образложења због чега је укинута радно место, односно у чему се састоје конкретне технолошке, економске или организационе промене које су код туженог довеле до престанка потребе за обављањем послова тужиле, што је све у конкретном случају изостало, при том нарочито имајући у виду да укидање радног места није, нити може бити узрок, већ последица наведених промена.

С тим у вези, за наступање отказног разлога из наведене законске одредбе, релевантна је околност да ли је престала потреба за обављањем одређеног посла или је дошло до смањења обима посла, а не (само) да ли је укинута радно место у оквиру којих се обављају одређени послови.

Насупрот наводима ревизије, код утврђења да је послодавац послове укинутаг радног места у Нишу фактички поверио другим запосленима које је до тада обављала тужила, то тужени, на коме је био терет доказивања у смислу члана 231. ЗПП, није доказао да је престала потреба за обављањем послова из описа претходно постојећег радног места на којима је тужила била извршилац, а при том су изостале и релевантне околности и чињенице да су ти послови укинутаг радног места, евентуално садржани у новом акту о систематизацији исказани у опису послова неког другог радног места. С тим у вези, неосновано се оспорава становиште другостепеног суда у погледу примене одредбе члана 196. став 1. Устава Републике Србије, с обзиром на то да је тужила оспоравала дејство донете Одлуке туженог од 16.10.2018. године (од значаја за радноправни статус запосленог) и у спровођењу те одлуке донет нови акта о систематизацији, а тужени није доказао да је те акте, односно правилник као општи акт, објављен на огласној табли туженог, нити је тужени доказао да су постојали нарочито оправдани разлози да исти ступа на снагу даном његовог доношења.

С обзиром на наведено, правилно другостепени суд налази да је тужиљи незаконито престао радни однос код туженог, па су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Како је радни однос тужиљи незаконито престао, то је основан њен захтев за реинтеграцију прописан одредбом члана 191. став 1. Закона о раду, као и захтев за накнаду штете због куповине повратне аутобуске карте.

Правилно је донета одлука о трошковима поступка на основу члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Предмет оцене ревизијског суда нису били наводи у ревизији у којима се оспорава оцена доказа и утврђено чињенично стање, јер то није дозвољено према члану 407. став 2. ЗПП.

На основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је одбио захтев тужиље за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, с обзиром на то да нису били нужни за вођење ове парнице у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је применом одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић